

Nr 61.

Av herr **Ekman, Karl Johan**, om *anslag till beredande av ersättning åt vissa prästerliga befattningshavare m. fl. för mistade extra lönetillägg.*

Vid urtima riksdagen 1918 väckte undertecknad i första kammaren och herr Lindman i andra kammaren motioner därom, att riksdagen måtte besluta, att åt präster, som avsåges i lagen den 30 augusti 1918 angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästerliga emeritilöner, skulle för senare hälften av ecklesiastikåret 1918—1919 utgå extra krigstidstillägg efter enahanda grunder som till statens befattningshavare i allmänhet.

För beslut om sådant tillägg hade visserligen fordrats ett kortare sammanträde av kyrkomötet; men då för beredande av extra krigstidstillägg till statens befattningshavare lagtida riksdag icke avvaktats, utan urtima riksdag med stora kostnader anordnats, ansågo motionärerna rättvisan fordra, att de jämförelsevis obetydliga kostnaderna för ett par dagars kyrkomöte icke finge avhålla från beredande av ett motsvarande extra krigstidstillägg åt prästerna.

I första särskilda utskottets i ämnet avgivna utlåtande nr 20 upplystes, att, enligt vad utskottet inhämtat av ett utav chefen för ecklesiastikdepartementet gjort uttalande, jämväl han behjärtat de svåra ekonomiska bekymmer, som rådde hos en del av prästerskapet, men hade han huvudsakligen till följd av nödvändigheten att hålla ett kyrkomöte för frågan övergivit tanken på att framlägga en proposition i ärendet till urtima riksdagen. Enligt berörda uttalande hade emellertid regeringen för avsikt att på annat sätt i allt väsentligt hålla prästerna skadeslösa för den förlust, de skulle lida, om frågan ej löstes vid den urtima riksdagen. Enligt vad departementschefen tänkt sig skulle nämligen i en blivande proposition till

påföljande lagtima riksdag föreslås sådana belopp för krigstidsunderstödet 1919—1920, att detta innefattade även ersättning för det uteblivna extra krigstidsunderstödet under ecklesiastikåret 1918—1919. Utskottet fann detta av departementschefen föreslagna tillvägagångssätt vara lämpligt. Härigenom vunnas i huvudsak, att ifrågavarande befattningshavare erhöles de dyrtidstillägg, varav de så väl vore i behov, och man undginge sammankallandet av ett särskilt kyrkomöte. På dessa grunder blevo motionerna avstyrkta och av riksdagen lämnade utan bifall.

Redan denna behandling av ärendet innebar en orättvisa mot de prästerliga befattningshavarna. Urtima riksdagen var sammankallad för att bereda statens löntagare icke allenast hjälp, utan framför allt *snar* hjälp. Eljest kunde ju den snart därefter sammanträdande lagtima riksdagen hava avvaktats. För prästerna innebar avslaget å motionerna ett uppskov till långt efter den påföljande lagtima riksdagens avslutande. Men icke nog härmed; till följd av det sätt på vilket sedermera departementschefens och riksdagens löfte att hålla prästerna skadeslösa i praktiken utfördes, hava en mängd ordinarie och extra ordinarie präster samt innehavare av prästerliga emeritilöner ävensom sterbhus efter avlidna präster alldeles gått miste om den utlovade ersättningen eller erhållit sådan till mindre belopp, än de skulle fått, om ersättningen utgått såsom i motionerna föreslagits. Sedan i kungl. kungörelsen angående dyrtidsunderstöd under ecklesiastikåret 1919—1920 av den 16 juli 1919 (Sv. F. nr 472) i § 2 mom. 1 meddelats bestämmelser om det ordinarie dyrtidstillägget för sistnämnda ecklesiastikår, har nämligen i samma paragraf mom. 2 tillfogats följande: »År kyrkoherde, komminister eller ständig adjunkt anställd i pastorat, där ny lönerreglering trätt i kraft *före den 1 maj 1919*, och har han under hela eller någon del av senare hälften av ecklesiastikåret 1918—1919 varit berättigad till krigstidstillägg enligt kungörelsen den 30 augusti 1918 (nr 726), eller har annan e. o. präst än ständig adjunkt under hela eller någon del av senare hälften av ecklesiastikåret 1918—1919 varit berättigad till krigstidstillägg enligt nyssnämnda kungörelse, skall det i mom. 1 omförmälda dyrtidstillägget förhöjas, det procentuella tillägget med ett belopp, motsvarande 15 procent å de kontanta avlöningsförmånerna, och dagtillägget med 25 öre för dag».

Ersättning för det uteblivna extra tillägget för senare halvåret 1918—1919 tillgodokommer således endast den som *kvarsitter* även ecklesiastikåret 1919—1920 i samma pastorat eller överflyttats till annat pastorat, där ny lönerreglering trätt i kraft *före den 1 maj 1919*. Men om en ordinarie prästman erhållit transport, eller en e. o. prästman vunnit befördran eller eljest överflyttats till ett pastorat, som icke är nyreglerat, eller där ny löneregle-

ring inträtt 1 maj 1919, erhåller han alls ingen ersättning för det uteblivna extra tillägget för senare halvåret 1918—1919. Samma öde har drabbat sterbhusdelägare efter avliden ordinarie eller e. o. präst, ävensom innehavare av emeritilöner, som tillträtt sådan lön 1 maj 1919, men varit berättigade till extra tillägg på den kyrkoherde- eller komministerlönen, de åtnjöto under senare hälften av ecklesiastikåret 1918—1919. (Kungl. kung. 16 juli 1919 nr 473).

Beträffande beloppen av de löneförmåner, ifrågavarande prästmän eller deras rättsinnehavare sålunda gått miste om, har jag sökt inhämta upplysningar från vederbörande konsistorienotarier; och bifogas här de från dem ingångna svaren, i den mån de äro för frågan upplysande. De i dessa svar angivna beloppen uppgå till sammanlagt 21,302 kronor 85 öre, varförutom för de av konsistorienotarien i Linköping omförmälda prästmännen torde böra beräknas en summa av omkring 5,000 kronor. Från Strängnäs, Västerås och Visby stift har uppgivits, att inga prästmän därstädes gått miste om det extra tillägget. Beträffande Härnösands och Luleå stift föreligga ej bestämda uppgifter. Emellertid vill det synas, som om ett förslagsanslag å 30,000 kronor skulle vara tillräckligt att möta de anspråk, som uti ifrågavarande hänseende kunna göras gällande.

I åtskilliga fall har, efter vad jag erfarit, vederbörande prästmän redan vänt sig till Kungl. Maj:t med begäran om ersättning. Då emellertid Kungl. Maj:t ej disponerar några medel för dylikt ändamål, lära dessa ansökningar icke hava kunnat bifallas.

Efter den högtidliga utfästelse, som vid urtima riksdagen 1918 gjordes av såväl dåvarande statsrådet Värner Rydén som riksdagen, lärer det alltså bliva nödvändigt, att riksdagen här träder emellan och lämnar gottgörelse till de prästmän och sterbhus, som genom den olyckliga avfattningen av ovan nämnda bägge kungörelser den 16 juli 1919 berövats det utlovade extra krigstidstillägget för senare delen av ecklesiastikåret 1918—1919.

Det härför erforderliga anslaget torde böra ställas till Kungl. Maj:ts förfogande och utbetalas på vederbörandes därom gjorda ansökan och i den ordning, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskriva.

Skulle riksdagen anse, att det ifrågavarande beloppet i sista hand bör drabba kyrkofonden, lärer vid beloppets beviljande kunna fästas det villkor, att framställning sedermera av Kungl. Maj:t göres till kyrkomötet om dess medgivande till beloppets utbetalande ur kyrkofonden; men då ansvaret för att utbetalningen redan så länge fördröjts vilar på Kungl. Maj:t och riksdagen, är billigt, att ersättningen nu utan dröjsmål av statsmedel i första hand gäldas.

Med anledning härav tillåter jag mig vördsamt hemställa,

att riksdagen ville besluta att bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag å 30,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för beredande av ersättning på sätt i motionen angivits åt däri omnämnda prästerliga befattningshavare m. fl. för mistade extra lönetillägg, ävensom medgiva, att ifrågavarande ersättningar må av tillgängliga medel redan under innevarande år utbetalas.

Stockholm den 20 januari 1920.

K. J. Ekman,
Jönköping.

Bilagor.

Uppgifter från konsistorienotarierna i nedannämnda stift, angående vissa prästmän m. fl. frångångna extra krigstidstillägg för senare delen av ecklesiastikåret 1918--1919.

A) Uppsala stift.

Befattningshavare, som jämlikt k. kung. 16 juli 1919 äro berättigade till dyrtidsunderstöd för ecklesiastikåret 1 maj 1919—1 maj 1920.

Befattningshavare	Lön	Lön jämte skjutsersättning	Erhållet 60 % dyrtidstillägg.	Mistade 15 % utgöra	Anm.
Kyrkoh. L. G. Nordqvists sterbhus, Västland.	5,040	5,290	3,174*	793: 50	{ Nordqvist avled $\frac{24}{8}$ 1918. Nådär.
Kyrkoh. J. A. Palmérs sterbhus, Björklinge.	4,405	4,655	2,793*	698: 25	{ Palmér avled $\frac{7}{12}$ 1918. Nådär.
Kyrkoh. E. A. Lindgrens sterbhus, Rimbo.	4,510	4,760	2,856*	714: —	{ Lindgren avled $\frac{23}{11}$ 1918. Nådär.
Kyrkoh. J. Mellins sterbhus, Husby-Lyhundra.	5,000	5,250	3,150*	787: 50	{ Mellin avled $\frac{29}{9}$ 1918. Nådär.
Kyrkoh. J. Sandströms sterbhus, Rådmansö.	4,820	5,070	3,042*	760: 50	{ Sandström avled $\frac{10}{9}$ 1918. Nådär.
Kyrkoh. P. Öbergs sterbhus, Hamrånge.	5,930	6,180	3,708*	927: —	{ Öberg avled $\frac{11}{2}$ 1919. Nådär.
Komminister P. A. Magnéli's sterbhus, Ovensjö.	3,805	4,055	2,433*	608: 25	{ Magnéli avled $\frac{22}{11}$ 1919. Nådär.
Kyrkoh. Hj. Strömbäcks sterbhus, Alfva.	6,970	7,220	3,897: 90	1,226: 10	{ Strömbäck avled $\frac{24}{5}$ 1918. Nådär. Maximibelopp 10: 65 pr dag för 366 d.
Kyrkoh. G. E. Ponténs sterbhus, Bergsjö.	5,480	5,730	3,438*	859: 50	
Kyrkoh. A. U. G. Lagerstedt i Hökhuvud-Skephthamar.	4,790	6,340**	4,170**	—	{ Lagerstedt var $\frac{1}{5}$ 1918— $\frac{1}{5}$ 1919 komminister i Söderhamn med 4,200 kr. i avlöning, därav 100 kr. skjutsersättning.
Kyrkoh. E. E. Wäsström i Tegelsmora.	4,000	4,225	2,626: 25	—	{ Wäsström var $\frac{1}{5}$ 1918— $\frac{1}{5}$ 1919 komminister i Öster-Lövsta med 3,210 kr. i avlöning, därav 250 kr. skjutsersättning.

* Dyrtidstillägget beräknades enligt § 2 mom. 1 och § 9 sista stycket.

** I summan 6,340 kr. ingår hyresersättning med 1,300 kr. och i summan 4,170 kr. dagtillägg à 1 kr. under 366 dagar. Lagerstedt hade ingått till Kungl. Maj:t med anhållan om ytterligare 15 % tillägg, beräknat på komministerlönen.

Anm. Ovanstående tabell är en sammanfattning av sifferuppgifter m. m., som erhållits från konsistorienotarien A. Radhe.

B) Linköpings stift.

Såvitt jag kunnat finna äro de i Edert brev avsedda prästerna följande:

1) kyrkoherden i Ljungs pastorat J. F. Brodén, förut komminister i Blåviks församling; 2) kyrkoherden i Gamleby pastorat J. Hagvall, förut t. f. kyrkoherde i Skärkinds pastorat; 3) ständige adjunkten i Linköpings pastorat A. Hammers, förut pastorsadjunkt i samma pastorat; 4) komministern i västra Tollstads församling K. Peters, förut tjänstgörande inom Göteborgs stift; 5) ständige adjunkten i Säby pastorat G. Wahl, förut vice pastor i Malexanders pastorat; 6) ständige adjunkten i S:t Anna pastorat A. Jenner, förut e. o. prästman i Valdemarsvik.

Den av Eder begärda uträkningen kan jag icke verkställa — — — utan synes det lämpligast, att Ni av de särskilda prästmännen begär uppgift å det belopp, var och en anser sig hava gått miste om. Linköping den 5 nov. 1919.

Med utmärkt högaktning

Daniel Gadd.

C) Skara stift.

Till herr hovrättsrådet m. m. K. J. Ekman.

Med anledning av skrivelsen den 20 dennes får jag meddela, att Domkapitlet vid bestämmandet av dyrtidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat under ecklesiastikåret 1919—1920 enligt k. kung. den 16 juli 1919 tolkat § 2 mom. 2 i samma kungörelse så, att kyrkoherde, komminister eller ständig adjunkt skulle för att komma i åtnjutande av understöd efter 75 % vara *dels* anställd i pastorat, där ny löneroglering inträtt före 1 maj 1919, *dels* hava under tjänstgöring inom samma grad varit berättigad till krigstidstillägg enligt k. kung. den 30 aug. 1918 under hela eller någon del av senare hälften av ecklesiastikåret 1918—1919; att den föregående tjänstgöringen skulle varit inom samma grad har Domkapitlet funnit framgå därav, att graderna äro uppräknade, en mening som varit enhällig i Domkapitlet och delats av flera präster, med vilka jag talat om saken (alla utom kyrkoherden A. G. Fogdegård i Lidköping) samt en landskamrerare. Vid sådan tillämpning hava endast två ordinarie präster tillerkänts endast 60 % i stället för 75 %, nämligen 1) kyrkoherden Fogdegård, till den 1 sept. 1919 komminister i Lidköping och därefter kyrkoherde darsammastädes; ny reglering 1 maj 1915. Han har därigenom fått i dyrtidsunderstöd kronor 2,880:— å kyrkoherdelönen; efter 75 % skulle det blivit kr. 3,606:25 (skillnad kr. 726:25); 2) kyrkoherden i Norra Åsarp A. G. Ellis, till 1 maj 1919 komminister i Norunga, där ny reglering inträtt 1 maj 1918. Han har fått å sin kyrkoherdelön kr. 3,167:— i dyrtidsunderstöd; skulle efter 75 % fått kr. 3,958:75 (skillnad kr. 791:75).

I övrigt har denna Domkapitlets mening icke vållat någon minskning i dyrtidsunderstödet för vare sig ordinarie eller extra ordinarie präster.

Skara domkapitels expedition den 23 okt. 1919.

Med största högaktning

C. G. Drakenberg.

D) Växjö stift.

Förteckning uppå präster och stärbhus efter präster inom Växjö stift, vilka icke kommit i åtnjutande av uti § 2 mom. 2 utav k. kung. den 16 juli 1919 omförmält procentuellt dyrtidstillägg med 15 % och dagstillägg med 25 öre, enär de efter den 1 maj 1919 icke kvarstått vid de tjänster, de innehaft, samt sammanlagda beloppet av nämnda mistade dyrtidstillägg.

Kyrkoherden i Södra Hestra C. S. E. Rosengren	kr. 536: 75
Komministern i Hakarp O. A. Åstrand	» 451: 25
Adjunkten i Huskvarna R. P. J. M. Lindstam	» 580: 25
Kyrkoherden i Åsheda J. O. D. Bergdahls stärbhus	» 890: 75
Kyrkoherden i Åsenhøga K. L. Wahlmarks stärbhus	» 749: 75
Kyrkoherden i Löt J. W. Kindborgs stärbhus	» 869: —
Kyrkoherden i Hulterstad O. W. Wulffs stärbhus	» 761: —

För nedannämnda två kyrkoherdar har det förhöjda dyrtidstillägget beräknats å kyrkoherdelönen i stället för å den komministerslön, de hösten 1918 innehade, varigenom de erhållit ökat tillägg med nedanstående belopp, nämligen

Kyrkoherden i Asheda P. J. J. Witthöft	kr. 311: 25
Kyrkoherden i Asenhøga F. E. Höijer	» 178: 50

Växjö domkapitels expedition den 6 nov. 1919.

Frithiof Hjelmquist.

E) Lunds stift.

Till herr hovrättsrådet m. m. K. J. Ekman.

Som svar å herr hovrättsrådets skrivelse av den 20 dennes får jag äran meddela, att nedannämnda prästmän inom Lunds stift under ecklesiastikåret 1918—1919 uppburit krigstidstillägg enligt k. kung. den 30 aug. 1918 men på grund av förflyttning eller befordran till tjänst i icke nyreglerade pastorat ej äro berättigade till dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1919—1920 enligt k. kung. den 16 juli 1919, och att de, därest extra krigstidstillägg med 15 % å löneinkomsterna varit beviljat under förstnämnda ecklesiastikåret, skulle i sådant avseende kommit i åtnjutande av följande belopp:

förre kyrkoherden i Fulltofta pastorat, nuvarande lektorn vid folkskoleseminariet i Strängnäs *H. E. Scholander*, som den 1 juli 1919 tillträdde sin lektorsbefattning, 15 % å kr. 5.430: — = 814: 50, varvid dock är att beakta, att Scholander för tiden 1 maj—30 juni 1919 uppburit förhöjt dyrtidstillägg enligt k. kung. 16 juli 1919 § 2 mom. 2; förre adjunkten, nuvarande vakanskomministern i Hässleholm *G. D. Fredlund* 15 % å kr. 1.802: 48 = 270: 37; adjunkten, nuvarande vakanskyrkoherden i Vallby pr Hammenhög *F. O. Holmberg* 15 % å kr. 1,850: — = 277: 50; adjunkten, nuvarande vakanskomministern i Vä pr Kristianstad *N. G. Tuveesson* 15 % å kr. 1,472: 50 = 220: 88; adjunkten, nu-

varande kyrkoadjunkten i Lund *A. K. Krook* 15 % å kr. 1,325:— = 198:75; adjunkten, nuvarande kyrkoadjunkten i Landskrona *N. P. Larsson* 15 % å kr. 1,490:— = 223:50.

Följande präster i nyreglerade pastorat, vilka såsom »adjunkter i egentlig bemärkelse» under senare hälften av ecklesiastikåret 1918—1919 uppburit krigstidstillägg, åtnjuta under innevarande ecklesiastikår förhöjt dyrtidstillägg å annan, högre lön än den, som under förra ecklesiastikåret innehades, nämligen

nuvarande komministern i Åryd pr Merserum *A. W. T. Hedin* å kr. 4,245:— för hela detta ecklesiastikår (uppbar krigstidstillägg förra ecklesiastikåret å kr. 980:45 för tiden 1 okt. 1918—30 april 1919, men var dessförinnan såsom pastoratsadjunkt icke berättigad till krigstidstillägg); nuvarande komministern i Jämshög pr Holje *S. O. Medelius* å kr. 4,485:— (förra ecklesiastikåret kr. 1,290:88); ständige adjunkten i Mörrum *H. R. Samuelsson* å kr. 1,800:— (förra ecklesiastikåret kr. 1,356:75).

Ingen präst inom stiftet uppbar nu dyrtidstillägg å mindre lön än den, varå krigstidstillägg förut åtnjutits. Lund i domkapitlets expedition den 30 okt. 1919.

Med utmärkt högaktning

B. W. Wivesson.

F) Göteborgs stift.

Till herr hovrättsrådet m. m. *K. J. Ekman.*

I skrivelse den 20 innevarande oktober har herr hovrättsrådet anhållit *dels* om förteckning å de ordinarie och extra ordinarie präster samt stärbhusdelägare efter präster inom Göteborgs stift, som gått miste om 15-procentstillägget enligt mom. 2 § 2 i kungl. kungörelsen den 16 juni 1919, med angivande av orsaken därtill och beloppet, som skulle utgått, *dels ock* om upplysning, huruvida i något fall tillägg utgått men beräknats på annan lön än den, som hösten 1918 innehades, och i så fall om och i vad mån tillägget blivit större eller mindre än om det beräknats på den 1918 åtnjutna lönen.

Beträffande förstnämnda fråga får jag meddela följande.

De nådårsberättigade stärbhusdelägarna efter kyrkoherdarna *J. A. Hultqvist* i Enslöfs pastorat och *A. J. Petersson* i Rommele pastorat samt komministern i Ale-Sköfde pastorat *G. A. N. Malmgren* frånträdde vederbörande beställningar den 1 maj 1919. 15 % å lönerna m. m. vid samma beställningar utgör resp. kr. 863:25, 858:75 och 435:—, vilka belopp berörda stärbhusdelägare sålunda gått miste om.

Beträffande andra frågan meddelas, att endast två prästmän erhållit tillägg, som beräknats på annan lön än det förut innehafda, nämligen nuvarande komministern i Ale-Sköfde pastorat *J. O. Johansson* och den ständige adjunkten å Smögen

